

DISCURS D'INVESTIDURA
COM A RECTOR DE LA UIB
17.06.2013

Molt Honorable Senyor President del Govern de les Illes Balears,
Doctores i doctors claustrals,
Excel·lentíssim Senyor President del Consell Social,
Molt Honorable Senyora Presidenta del Parlament de les Illes Balears,
Magnífic Senyor Rector de la Universitat Internacional de Catalunya,
Exrectors, doctor Roig i doctor Blasco. Professors, alumnes, personal d'administració i serveis,
Autoritats, estimats familiars, amigues i amics,

Una salutació cordial per als que ens estau veient des de Menorca i Eivissa i per als que sou a les sales d'aquest edifici.

Sí, sí, estic emocionat!..., ho reconec. És la primera vegada que visc amb la solemnitat de la litúrgia universitària la presa de possessió com a Rector de la Universitat de les Illes Balears. Encara que en els altres dos mandats no fos així, sent renovades amb la mateixa intensitat les emocions de gratitud, il·lusió i responsabilitat que aleshores també vaig sentir.

Gratitud a la comunitat universitària per haver dipositat en mi, i en les persones que m'acompanyen en l'equip de direcció, l'engrescadora responsabilitat d'estar al capdavant del guiatge de la nostra universitat. Gratitud a tots els rectors que m'han precedit. Tant els que ja ens han deixat, els doctors Antoni Ribera, Nadal Batle i, recentment, Montserrat Casas, com els rectors aquí presents, doctors Antoni Roig i Avel·lí Blasco, i el que avui m'ha passat el testimoni, doctor Jaume Carot.

A tots ells, i també als equips que els han acompanyats, i als qui em varen acompanyar a mi en els dos anteriors mandats, no només la gratitud sinó també el meu més profund reconeixement. Amb el seu esforç i la seva dedicació a la gestió universitària durant tant de temps hem arribat allà on som ara. Ja són trenta-cinc anys d'existència de la Universitat de les Illes Balears...

Avui comença una nova etapa. Estic segur que en el camí que ara iniciam estaré acompanyat per tota la comunitat universitària: alumnat, professorat, personal d'administració i serveis..., i molt especialment per aquells que són al capdavant de departaments, centres, escoles, facultats, serveis... La Universitat, també la seva gestió,

és una tasca col·lectiva. De tots. Per molt que l'equip rectoral estiri el carro, només avançarem amb la contribució de tots. L'actitud de servei és marca de la casa; és la que esperona els qui estan al capdavant de la gestió. Vagi per endavant el meu reconeixement.

Permeteu-me que faci una referència explícita a l'equip que m'acompanyarà en el Consell de Direcció. Persones a les quals restaré per sempre agraït, des del mateix moment que em varen lliurar un sí com a resposta quan els vaig plantejar acompanyar-me en aquest viatge.

Cadascun d'ells m'ha mostrat i brindat una generosa actitud de servei i de compromís amb la Universitat, posant la seva experiència acadèmica i de gestió com a aval d'una voluntat de treballar en positiu per aconseguir el millor per a la Universitat, que és el mateix que dir el millor per a la nostra societat. Constituïm un equip de persones que creiem en les nostres capacitats i ens tenim confiança mútua, per això ens sentim segurs que sabrem encarar els reptes que ens han confiat.

L'acompanyament d'aquestes persones, la seva convicció i implicació, el fet de ser sabedor del compromís de la comunitat universitària i el suport de la meua família i dels meus amics, em proporcionen la força emocional que es necessita per emprendre el camí que avui iniciam.

Un camí que ha de conduir aquesta institució pública d'ensenyament superior a nivells de més qualitat acadèmica i de responsabilitat social.

No ho dubteu: la Universitat de les Illes Balears és una institució clau per al futur i la vertebració de les nostres illes, per això hi és present i hi vol augmentar la seva petjada, a través de les seues a Menorca i Eivissa i Formentera.

Per a totes les illes del nostre arxipèlag, la UIB vol ser una palanca de progrés, social, cultural i econòmic. Una palanca recolzada en la creació i la transmissió de coneixements que es deriven de la recerca i la innovació.

Som conscient que, més enllà de l'àmbit personal, assumeix una gran responsabilitat institucional, i m'aconhorta saber que tenc al meu costat gran part de la comunitat universitària, i amb el temps, i propiciant una manera d'actuar participativa, desitjaria aconseguir sumar-hi gran part de la mateixa societat civil.

S'ha dit moltes vegades i ara, avui i aquí, ho vull repetir amb convicció i fermesa: la Universitat i la societat han d'anar sempre de la mà. Han de constituir un binomi indissoluble. La integració Universitat i societat s'ha de percebre cada dia d'una forma palesa. Aniríem errats si ens donàssim l'esquena.

Tots plegats fem Universitat. Junts, fem ciutadania. Tots junts hem de promoure la cooperació per a la prosperitat, perquè tots compartim el mateix objectiu de millorar la nostra societat.

La UIB ha de ser, vol ser, una Universitat pública arrelada al seu territori i que alhora aspiri a ser universal, oberta al món, solidària, responsable, que tingui inoculats els principis de prestació de serveis, de col·laboració amb els actors socials i empresarials, de sostenibilitat i de respecte mediambiental.

Albert Einstein deia: «és més fàcil desintegrar un àtom que un prejudici».

I és prejudici malparlar de la UIB, menystenir-la. Sovint, les dades contrastades, quan es volen entendre, constitueixen un antídota contra els prejudicis. I les dades ens diuen que la UIB, en el marc de les universitats espanyoles, és una molt bona Universitat. No debades ens trobam entre les deu primeres universitats de l'Estat en qualitat de la producció científica en onze disciplines en el període 2008-12.

En particular, és la primera en la disciplina de Biologia Vegetal i Animal, la segona en Matemàtiques, la quarta en Psicologia i Educació, la cinquena en Ciències Biològiques i en Química, la sisena en Ciències de la Terra, en Física i en altres Ciències Socials. Dades prou significatives i positives per sentir-nos orgullosos de la feina que es fa a la nostra universitat.

Sí, efectivament, hi ha moltes coses que hem de millorar. Però hem de pregonar amb força les nostres fortaleces, que són moltes. Hem de pregonar que són exalumnes de la UIB els qui ocupen llocs rellevants de tots els àmbits de la nostra comunitat. M'agrada pregonar que la UIB s'ha convertit en un planter impressionant de bons professionals en el món empresarial, en el món de les professions lliures (advocats, notaris, economistes...), en el món de la ciència i la cultura. I també m'agrada pregonar que la UIB ha començat a ser forja d'emprenedors que ha nodrit, i nodreix, una part important de noves empreses al ParcBIT. M'agradaria que tots vosaltres també en fóssiu pregoners.

Ens haurem d'esforçar perquè la societat sigui conscient de l'impacte positiu que suposa la institució universitària, de manera que la línia de separació entre societat i Universitat sigui cada vegada més difusa.

Des del convenciment que, en la societat actual, el coneixement és el factor de creixement més important, tant des d'un punt de vista social i cultural com des d'un punt de vista econòmic, volem bastir una Universitat que dugui a terme la seva funció més característica i fonamental: la creació i la transmissió de coneixements per a la formació de les persones.

També deia Einstein: «La paraula progrés no té cap sentit mentre hi hagi infants infeliços».

Som conscients que avui un dels neguits entre els nostres joves és l'atur, que ha fet d'ells les seves primeres víctimes. Però tenim la certesa que una eina fonamental per combatre'l és la formació. Treballarem de valent per trobar elements de millora en el procés d'ocupació dels titulats.

Volem que la UIB sigui una palanca de progrés per a les nostres illes.

Aquesta fou la idea clau a partir de la qual bastírem un programa realista, perquè ens agrada proposar allò que sabem que es pot complir. Tenint en compte en tot moment que la cultura de l'excel·lència ha d'impregnar totes les seves activitats, el nostre programa s'ha articulat en els quatre eixos següents:

1. Una millor docència, al més alt nivell, que faciliti la transmissió dels coneixements en tots els àmbits. L'espai europeu d'educació superior és un bon instrument per assolir-ho, tot i que pensam que es necessita un replantejament per reduir-ne la burocratització.

A més, haurem de tenir en compte els canvis tecnològics que ens aporten la web 2.0 i les xarxes socials com a eines de transmissió de coneixements, que ja són a l'abast del col·lectiu juvenil, que les usa amb assiduitat.

2. Una articulació eficaç del sistema de R+D+I, en els àmbits europeu, espanyol i balear, per contribuir a la creació de coneixement, d'una banda, i a la seva transferència, de l'altra.

Ens hem compromès a:

- Incentivar la investigació d'excel·lència a la UIB i donar-hi suport. Mantenir i millorar la posició rellevant que la nostra universitat ocupa en recerca en el context universitari nacional i internacional.
- Fomentar la transferència de coneixement al teixit productiu, social i cultural. El trinomi «recerca-innovació-transferència de resultats» és un element fonamental que té la Universitat per retornar a la societat part del que n'ha rebut.
- Desenvolupar el pla estratègic del campus d'excel·lència, el qual volem obrir a la implicació de tots els grups de recerca que hi tinguin cabuda, perquè la seva transversalitat així ho permet.

3. Una projecció cultural i social, per potenciar la presència i l'impacte social de la UIB, que impregni tots els racons de les nostres illes. La concepció de la Universitat com a institució pública que ha d'estar estretament lligada a la realitat històrica, social i econòmica de les Illes Balears exigeix el manteniment ferm en la defensa i difusió de la nostra cultura i llengua catalana.

Som hereus de Ramon Llull, i lul·lià ha de ser, és, el nostre esperit universitari.

D'altra banda, ens agradaria omplir el campus d'activitats lúdiques totalment compatibles amb l'activitat acadèmica i fer de la Universitat un entorn de benestar i

de vida saludable. Tenim un espai que envolta la Universitat que permet gaudir de la natura.

4. Una forta internacionalització de l'activitat universitària, que abasti l'alumnat, el professorat i el personal d'administració i serveis, a través de les activitats docents, de recerca i d'innovació.

Els programes de mobilitat i el desenvolupament de pràctiques internacionals seran un dels eixos per incentivar la internacionalització dels nostres alumnes; i alhora es continuarà treballant per incrementar l'oferta d'assignatures en anglès als diferents plans d'estudis.

Per dur a terme els objectius derivats d'aquests quatre eixos d'actuació, ens varem comprometre, i ara ho vull reafirmar, que:

1. L'actuació de l'equip de govern es basarà en l'equanimitat i en la transparència, propiciant la participació de totes les persones que treballam a la Universitat.
2. Volem aconseguir una major implicació de tots els universitaris en l'establiment de relacions amb la societat, a través de la difusió de la cultura, en sentit ampli.

Volem que a les Illes Balears la Universitat continuï fent un paper cabdal, que els universitaris acabin adquirint, a més de coneixements, els valors —avui més necessaris que mai— de l'honestetat i la solidaritat. Volem que desenvolupin noves capacitats: una actitud innovadora i creativa; capacitat d'anàlisi, de síntesi i de reflexió; esperit emprenedor; disposició per al treball en equip; capacitat de gestió de la informació, d'organització i planificació; compromís ètic; raonament crític, entre d'altres, en un espai col·lectiu d'aprenentatge. Volem una Universitat transparent i participativa, compromesa amb el bé comú i la justícia social. Volem una Universitat que treballi amb i per a les persones, amb coratge, entusiasme i il·lusió, i amb confiança en el seu capital humà... Les persones són el cor de la Universitat.

Tenim la voluntat de construir damunt allò que s'ha fet i s'ha fet bé, que és molt. Donarem continuïtat a totes les iniciatives que han fet de la UIB un referent en molts àmbits, millorant tot allò que es pugui millorar (perquè tota obra humana és millorable), i establint noves línies d'actuació que donin resposta als nous reptes plantejats que es deriven del vector espai-temps, de l'espai en què vivim i del temps en què ens ha tocat viure.

És evident que una Universitat moderna requerirà canvis en la cultura universitària. Canvis en el professorat, en l'alumnat, en el personal d'administració i serveis. Canvis en la investigació i en la manera d'impartir docència, canvis en determinats aspectes del sistema de govern i de les estructures organitzatives. És en aquesta línia que volem engegar una reflexió serena, i alhora profunda, que impliqui els universitaris i també els representants de la societat civil, a través del Consell Social, per tal de dissenyar el mitjà i llarg termini de la Universitat amb projecció de futur.

Voldria acabar el meu discurs d'investidura fent una referència a la necessitat de disposar d'un finançament estable. En el marc de la conjuntura econòmica, els darrers quatre anys, la Universitat ha sofert una contracció del pressupost d'un 25%, mentre augmentava el nombre d'alumnes, al voltant d'un 10%. Aquest fet ha significat un nivell d'ingressos a la baixa, dels quals un 60% provenen del Govern, mentre la mitjana espanyola és del 78%, i tot plegat ha provocat una baixada de transferència per estudiant fins a 3.763 euros, quan el 2009 era de 4.962 euros.

Un altre pas enrere en aquest sentit ens condemnaria a un futur que, sens dubte, restaria oportunitats als nostres joves.

Hem de dir i hem de repetir que els recursos destinats a la formació són una inversió. El seu retorn té dues cares: una d'intangible com és l'increment cultural i de formació, i l'altra, de caire econòmic: com a la Rectora Casas li agradava dir i a mi m'agradava sentir, cada euro invertit a la Universitat significa un retorn de més tres euros a la societat.

Una inversió que, si no es fa, provoca conseqüències letals; no l'any que ve, ni l'altre..., però sí en el futur de les generacions que les han patit, com va ocórrer a Finlàndia. I tots sabem que la correcció de la seva política errònia ha dut aquest país al lloc capdavanter de la formació a Europa, i a tots els nivells.

La nostra proposta de planificació estratègica de finançament, que els propers dies adreçarem al Govern, va en quatre línies convergents:

1. Aconseguir un finançament que ens iguali a la mitjana espanyola.
2. Establir un contracte programa, a quatre anys vista, on es reflecteixin els compromisos acadèmics pactats, amb la corresponent partida pressupostària.
3. Periodificar la recuperació del deute pendent, per poder satisfer també els deutes als proveïdors i regularitzar la gestió dels fons dels projectes de recerca.
4. Assumir el compromís de la prioritització i contenció de la despesa, així com el de rendició de comptes.

Pensem que és una proposta feta des de la raó i des de la necessitat, els mateixos arguments que teniu com a Govern, i amb els quals negociau i exigiu al Govern central equiparació en el finançament autonòmic.

Senyor President, us oferim lleialtat institucional, que només tindrà per límits la defensa de l'autonomia universitària i l'acompliment dels Estatuts. Estic convençut que des de la convergència d'objectius farem realment de la UIB la palanca de progrés, social, cultural i econòmic, que volem per a la nostra societat. És el nostre deure. És el nostre compromís. Per aconseguir-ho necessitam i esperam tenir l'ajut de tots vosaltres.

Moltes gràcies.